

Uit de vereniging:

Blz. 2	Werkgroep Dorpsgidsen Beesel al tien jaar succesvol
Blz. 3	PLUS Savelkoul in Reuver start voor de vijfde keer sponsoractie
Blz. 4	Museum 'De oude Bemden'
Blz. 4	Carnavalslezing door Sander Mattheijssen
Blz. 5	Plaatsing herdenkingsplaquette familie Lebon
Blz. 5	Schenkeningen
Blz. 5	Oproep - Leuk om te bewaren
Blz. 6	Jaarprogramma Maas- en Swalmdal en MHVS
Blz. 6	Jaarprogramma IVN De Steilrand 2013
Blz. 6	Rectificatie

Overige artikelen:

Blz. 7	Moestuin Genaenhof in ere herstellen
Blz. 9	Fietstocht naar de bronnen van de Swalm
Blz. 10	Uit het leven van onze voorouders
Blz. 11	Lagere scholen in ons werkgebied: BS De Mortel
Blz. 14	De Maas, vroeger en nu
Blz. 15	Bescherming van enkele waardevolle archeologische terreinen in Swalmen
Blz. 16	Remplaçant voor Joannes-Sigbert Steeghs
Blz. 16	Van hot nao haar door 't Zjwaams Waordebook (27)
Blz. 17	Kroniek van Swalmen, april, mei en juni 2013
Blz. 20	Herinneringen uit Belfeld (1)
Blz. 23	Naojaor
Blz. 24	Sporen van de oorlog
Blz. 25	Uit de oude doos
Blz. 27	Zo was het (1)
Blz. 28	Drukbezochte Open Monumentendag 15 september

Foto's aangeleverd door:

Frans Geerlings	blz. 2
Wiel Luys	blz. 4, 15
Pierre Verstappen	blz. 5
Harry Cuypers	blz. 7, 8
Fons Nijssen	blz. 9, 10, 28
Archief MHVS	blz. 11-14
Thei Derks	blz. 14, 20, 23
Hans Simons	blz. 17-19, 23
Archief HVMS	blz. 22
Jan Geerlings	blz. 24, 25
Chrit Verstappen	blz. 26, 27

Uit de vereniging:

Werkgroep Dorpsgidsen Beesel al tien jaar succesvol

Ruim 6000 wandelaars leerden Beesel op een nieuwe manier kennen

In het voorjaar van 2003 ontstaat het idee om met rondleidingen door het kerkdorp Beesel te starten. Een vijftal kandidaatgidsen meldt zich aan, gevolgd door nog eens vier in 2004 en twee in 2009. Amateurhistoricus Frans Geerlings, die de gidsen de nodige historische en culturele kennis bijbrengt, is voorzitter van de Werkgroep Dorpsgidsen Beesel. Een van de eerste vragen die ik destijds te horen kreeg was: wat valt er in godsnaam over Beesel te vertellen? Nu, tien jaar later, weten de gidsen wel beter!

We beschikken over drie routes binnen de kern van het kerkdorp Beesel, drie routes door het buitengebied en drie themaroutes zoals het draaksteken en de keramische kunstwerken.

De werkgroep is om organisatorische, juridi-

sche en verzekeringstechnische redenen vanaf 2007 werkzaam onder de vlag van Heemkundevereniging Maas- en Swalmdal. Na al ruim 6000 wandelaars te hebben rondgeleid, gaan de Beeselse dorpsgidsen anno 2013 hun dikverdiend tienjarig jubileum vieren.

In 2010 waren we met twaalf gidsen. Dat is best veel voor Beesel. Helaas hebben we nadien van vier gidsen afscheid moeten nemen, waardoor we nu nog met acht over zijn. Dit legt 's zomers de druk wel erg hoog, omdat er dan veel aanvragen zijn en de gidsen ook veel waarde hechten aan hun privéleven. Maar als een hechte groep vrienden komen we daar telkens goed uit. In het najaar wordt door de dorpsgidsen ook vaak medewerking verleend aan de Open Monumentendagen en in het bijzonder aan de Open Monumenten Klassendag voor groep acht van de basisscholen in de gemeente

Beesel. Dit jaar hebben drie scholen zich gemeld met in totaal 155 kinderen, die we verdeeld over elf groepen op vrijdag 13 september kennis lieten maken met het thema Macht & Pracht.

Themaroutes

De Centrumroute is veruit favoriet bij de Beeselse rondleidingen. Niet gek, als je ziet hoeveel dagjesmensen en toeristen op en rond het marktplein van de geweldige sfeer genieten. Het historische centrum met zijn prachtige rijks- en gemeentelijke monumenten is sinds enkele jaren beschermd dorpsgezicht van kasteel Nieuwenbroeck tot aan de Maas. En dan willen de mensen daar ook iets meer van weten. Je merkt het op de terrassen, dat ze vragen hebben, zeker wat betreft het draaksteken. Drakenbordjes, drakenvlaggen en zelfs windvanen met draken maken de mensen nieuwsgierig. Gelukkig hebben we hiervoor een Drakendorproute,

waarin de gids de gehele historie van het spel rond Sint Joris en de draak vertelt.

Het draaksteken houdt Beesel slechts eens in de zeven jaar in de ban. Daardoor is er in de tussenliggende periode niet heel veel te zien van dit folkloristisch fenomeen. In het jaar dat het draaksteken speelt, is het fantastisch om met mensen de Drakendorproute te lopen. Het hele dorp wordt versierd, de horeca en de winkeliers spelen op het thema in en je kunt het speelterrein, alsook de kostuumopslag en de draak bezoeken. Maar in de tussenliggende jaren is het inderdaad wat moeilijker. We moeten het dan vooral doen met fotomateriaal. Gelukkig is er een commissie in het dorp bezig om het thema draaksteken blijvend beter zichtbaar te maken. De eerstvolgende editie is in 2016, maar de bezoekers moeten nu ook al weten dat ze in hét Drakendorp zijn.

Hecht dorpsgevoel

Het kerkdorp Beesel telt slechts 2500 inwoners en is qua uitstraling niet echt een apart dorp. Het voordeel dat Beesel ten opzichte van vele andere dorpen heeft, is, dat er zo weinig is veranderd of verdwenen. In veel andere plaatsen worden oude gebouwen gesloopt om plaats te maken voor moderne nieuwbouw. In Beesel worden zelfs gebouwen

aan de hand van oude ansichtkaarten verbouwd naar de situatie van voor de oorlog. Geweldig!

Ook de Beeselnaren zelf zijn zeer te spreken over hun dorp. In het begin, toen we met rondleidingen begonnen, waren het voornamelijk Beeselse families of families die hun roots in Beesel hadden. Maar gaandeweg werd de kring groter en komen geïnteresseerden van heinde en verre. We hebben al diverse groepen mogen rondleiden uit Midden-Nederland en zelfs België. Mensen zoeken een uitje of plannen een dagprogramma en dan wordt vaak op internet gezocht. Leuk was het overigens toen Theo Bovens, de gouverneur van Limburg, in 2011 een kennismakingsbezoek bracht aan Beesel, waarbij wij als dorpsgidsen hem met zijn gevolg een rondleiding gaven door het centrum. De gouverneur was zeer te spreken over de historische uitstraling van het kerkdorp en de voortreffelijke uitleg van de gidsen.

Ervaar het zelf!

Wilt u ook ervaren hoe mooi en interessant het historische Beesel is? Wandel dan eens mee of kijk voor meer informatie op www.rondleidingeninbeesel.nl

Frans Geerlings

PLUS Savelkoul in Reuver start voor de vijfde keer sponsoractie

Vanaf oktober 2013 gaat er bij PLUS Savelkoul Reuver voor de 5e keer een spectaculaire sponsoractie van start, waarbij sponsorgeld wordt uitgekeerd aan lokale clubs en verenigingen.

Heemkundevereniging Maas- en Swalmdal heeft zich ook voor deze sponsoractie aangemeld. In het kader van alle bezuinigingen die op ons afkomen, beveelt Heemkundevereniging Maas- en Swalmdal deze actie van harte aan!

Hoe gaat deze actie in z'n werk? Vanaf zondag 30 september t/m zaterdag 18 januari 2014, 16 weken dus, krijgen alle klanten bij elke besteding van € 10,00 een sponsorvoucher met daarop een unieke streepjescode.

Deze sponsorvoucher met een waarde van 1 punt, is eenmalig te doneren aan de vereniging naar keuze.

Laat deze keuze naar de Heemkundevereniging gaan!!

Hiervoor is een speciale scanzuil geplaatst in de supermarkt waar klanten hun voucher DIRECT kunnen doneren. Door middel van een touchscreen kunt U voor de Heemkundevereniging kiezen!

Aan het einde van de actie worden de punten geteld en wordt er € 18.500,00 naar keuze verdeeld onder de verenigingen. De ranglijst van de clubs is dus variabel en kan bij elke ingeleverde voucher weer wijzigen. Doneer daarom zoveel mogelijk vouchers voor de Heemkundevereniging waardoor onze vereniging hoog op de ranglijst kan eindigen. De stand is op een groot TV scherm in de winkel te volgen. Uw penningmeester zal regelmatig bij de PLUS op dit scherm gaan kijken

Hartelijk dank voor uw medewerking! Gerard Pubben, penningmeester.

Museum 'De Oude Bemden'

Aan de Dubbelweg in Reuver is op een bord te lezen: Landgoed 'De Oude Bemden'. Menigeen fietst er argeloos aan voorbij. Wat velen echter niet weten, is, dat de eigenaar Al Reynen een prachtig initiatief heeft genomen om oude voorwerpen uit grootmoederstijd voor het nageslacht te behouden. Stad en land reist hij af om voorwerpen te verzamelen. Dit alles heeft hij opgesteld in een grote schuur bij zijn boerderij. Deze door hem verzamelde col-

lectie wil hij toegankelijk maken voor bezoekers. Hij kan dit echter niet alleen. Daar is hulp bij nodig. Van hem ontvingen we daarom onderstaande oproep. Wie wil hem hierbij helpen?

Museum 'De Oude Bemden' zoekt vrijwilligers om te helpen bij het inrichten en onderhouden van het museum. Speciale kennis is niet vereist, wel interesse. Voor koffie wordt gezorgd. Tijden kunnen in overleg worden vastgesteld.

Voor inlichtingen: fam. Reynen, Dubbelweg 1, 5953 te Reuver. Tel. 077-4742730.

Carnavalslezing door Sander Mattheijssen

Sinds 1842 is Jocus uit Venlo de oudste carnavalsvereniging van Limburg.

In 1952 kriebelde ook het vastelaovesgeveul voor de oprichters van de vastelaovesvereniging De Hopsjokkers in Swalmen.

Ze konden, na uiteindelijke toestemming van pastoor Hoen, die wel de opmerking maakte: "Jullie halen de duivel in eigen huis", het feest der feesten organiseren, maar pas na het veertigurengebed: 'het middaglof'. Omdat uiteindelijk pastoor Hoen door de knieën was gegaan, ging ook burgemeester Strens direct akkoord, maar met de historische uitspraak: "Bezorg Swalmen een paar dagen van echte joeks maar hou het wel stijlvol". Dit was het

begin van de Zjwamer vastelaovindj.

In deze carnavalslezing zal Sander Mattheijssen spreken over het ontstaan van de carnaval in Limburg, vroeger en nu, hoe carnaval het getal elf heeft veroverd en over Keulen, de bakermat van carnaval. Sander Mattheijssen die geen onbekende is in de regio Venlo, zal deze lezing ondersteunen met beeldmateriaal.

Met deze boeiende avond, tien dagen voor de elfde van de elfde, geeft de Milieu- en Heemkunde Vereniging Swalmen een bijzonder tintje aan het nieuwe carnavalsseizoen.

Deze lezing waarbij iedereen van harte welkom is, is op vrijdag 1 november 2013 om 20.00 uur in zaal "De Mert", Markt 1 Swalmen

Plaatsing herdenkingsplaquette familie Lebon

Op zaterdag 6 juli j.l. vond op het kerkhof te Swalmen de onthulling plaats van een herdenkingsplaquette. Meer specifiek op de graven van Octave en Georgette Lebon. André Nijssen was de initiatiefnemer en hij schetste in zijn toespraak de heldendaden van het echtpaar. De hoofdactiviteit was ontsnapte Franse soldaten (krijgsgevangenen) veilig terug te brengen naar hun vaderland. En dat werden er meer dan 450.

Een van de spannende verhalen van Nijssen ging over de infiltratie van Duitse soldaten binnen de verzetsgroep, maar ook de marteling van mevrouw Lebon die ondanks dat, haar man niet wilde verraden. Vanuit het buitenland kwamen er indertijd hoge onderscheidingen, maar in eigen land bleef het stil. Om de herinnering aan het dappere echtpaar levend te houden onthulde wethouder Wim Kemp een plaquette terwijl Swalmens Liedertafel en Willem Evers voor de muzikale opluistering zorgden.

Namens de Oranjevereniging werden er bloemen gelegd.

Een nazaat van het echtpaar Lebon dankte namens de familie.

Pierre Verstappen

Tekst plaquette: ter herinnering aan Octave en Georgette Lebon die in de Tweede Wereldoorlog honderden ontsnapte krijgsgevangenen en onderduikers over de Belgische grens smokkelden

Schenken

- Het geheim van de zeven zusters, auteur Elle Eggels; met vertaling in 't Zjwaams door Riky Simons-Julicher
- Diverse boeken, tijdschriften en documentatie op heemkundig gebied; door familie Schreurs.

Oproep - Leuk om te bewaren

Soms kom je ze ineens weer tegen: oude documenten, rapporten, getuigschriften, nota's, foto's uit je eigen verleden, die een beeld geven van hoe het vroeger was. Vertederd kijk je er nog eens naar en dan vraag je je af: Wat doe ik er nog mee? Het kunnen ook documenten zijn die bij het opruimen van de bezittingen van een overledene tevoorschijn komen. Het zou toch zonde zijn als die voor altijd zouden verdwijnen. Stap er daarom eens mee naar de Heemkundevereniging. U hoeft ze niet af te geven, maar we kunnen ze inscannen en hebben daarmee wellicht nog jaren materiaal voor een nieuwe rubriek in Biejeingezeumerd.

Jaarprogramma 2013 Heemkunde Vereniging Maas- en Swalmdal en Milieu- en Heemkunde Vereniging Swalmen

13 oktober	Herfstwandeling i.s.m. IVN De Steilrand (Heemkunde Vereniging Maas- en Swalmdal)
15 oktober	Lezing door Jo Smeets over de historische ontwikkeling van de bidprentjes en het gebruik in de genealogie (Heemkunde Vereniging Maas- en Swalmdal)
26 oktober	Wandeling Nacht van de Nacht (gezamenlijke activiteit)
1 november	Lezing over carnavalsgebruiken door Sander Mattheijssen, lokatie: De Mert in Swalmen; aanvang 20.00 uur (MHVS)
november	Lezing door Huub Groeneveld over vliegtuigcrashes in het Noord-Limburgse grensgebied tussen 1920 en 2010 (Heemkunde Vereniging Maas- en Swalmdal)
13 november	Lezing over de wolf in historisch en biologisch perspectief i.s.m. IVN De Steilrand (Heemkunde Vereniging Maas- en Swalmdal)
eind november	Presentatie Jaarboek 32 (2013) (Heemkunde Vereniging Maas- en Swalmdal)
26 december	Kerstwandeling (gezamenlijke activiteit)

En verder... het programma kan nog worden aangepast. Er staan (onder voorbehoud) enkele kleine excursies op het programma. Te zijner tijd komen we hier op terug. Nadere publicaties in 't Zjwaemke en 't Gazetje.

Wandelingen Swalmdalgidsen, kanotochten en rondleidingen Beesel

Deze wandelingen en kanotochten worden georganiseerd door Staatsbosbeheer en zijn niet gratis, nadere publicaties in 't Zjwaemke, 't Gazetje en de Trompetter, zie ook www.natuurlijkselt.nl. Voor de wandelingen met de Dorpsgidsen in Beesel, zie www.rondleidinginbeesel.nl.

Jaarprogramma IVN De Steilrand 2013

Zondag 13 oktober

Traditionele herfstwandeling met Heemkunde Vereniging Maas- en Swalmdal. Vertrek 10.00 uur, nadere gegevens worden bekend gemaakt via de site: <http://www.ivn.nl/afdeling/de-steilrand>

Rectificatie

In ons artikel Lagere scholen in ons werkgebied – BS Octopus Swalmen (2013-2, pagina 21), staat in de eerste alinea vermeld dat 'pater J. Zeijen' het contract heeft ondertekend, samen met pastoor C. Schmitz en dhr. S. Hodselmans. Dit moet echter zijn 'dhr. J. Zeijen'.

Pierre en Nico Zeijen waren paters. Dhr. J. Zeijen was directeur van het postkantoor en het kerkbestuur. Dank aan de oplettende lezer en lezeres die dit meldde: mevr. Simons, Asseltsestraat Swalmen en dhr. Wim Perriëns.

Moestuin Genaenhof in ere herstellen

Harry Cuypers

“Oever Heistershof geit ein gemeine naeberwech naer den Aldenhouver moushoff neffen Nouwenhof beyst in die straet.” Deze formulering stamt uit de ‘Wroeghe der gemeiner wegen’ uit 1587, een bijeenkomst waarin werd afgesproken welke wegen en voetpaden openbaar waren en hoe deze liepen. Beschreven wordt de Gebrouwhuisweg die vanaf de Eindweg naar de moestuin van Oudenhof (= Genaenhof) loopt en verder naar de weg naast Nieuwenhof (= Genoenhof) richting Swalmen.

In 1587 had de Genaenhof (nu melkveebedrijf Jos Veugelaers aan de Schroefstraat te Asselt) dus al een moestuin. Niet verwonderlijk, de eerste boerenhoeves waren compleet zelfvoorzienend. Behalve granen, vlees, melk en eieren was er ook behoefte aan groenten en fruit. Niet alleen voor de boer en zijn gezin, maar ook voor een groot aantal knechten, dienstmaagden en dagloners. Een hoeve was in die tijd behalve een bedrijf ook een leefgemeenschap.

Op oude kaarten is de plek van de vroegere moestuin van Genaenhof nog te traceren. Zie hieronder in volgorde van links naar rechts de Smaberskaart 1774, de Ferraris Kaart 1775.

Eeuwenlang was dus aan de zuidkant van de hoeve een moestuin, aan de zijde waar ook nu nog de keuken is. De oorspronkelijke plek van de moestuin op een boerenerf is dicht bij de keuken. Het beheer van de moestuin was vaak een van de taken van de boerin. In de Oorspronkelijke Aanwijzende Tafel bij het Minuutplan (eerste kadastertekening) staat het betreffende perceel als tuin aangeduid (zie afbeelding hiernaast). Het kleine gebouwtje ten zuiden van de boerderij staat aangeduid als oven. Men bakte zelf brood op hoeves als Genaenhof. Wegens brandgevaar deed men dit meestal in een apart gebouwtje. Het gebouwtje is later vervangen of van functie veranderd. Ooggetuigen spreken van kippenhok en hondenhok voor de hond van de scheper. Genaenhof had een kleine kudde schapen die er met de herder (scheper) op uit trok om elders voedsel te vinden. De mest van de potstal van de schapen is misschien nog wel gebruikt voor de moestuin. Hoewel de laatste twee generaties boeren van de hoeve het perceel ten zuiden van de

Genaenhof Minuutplan 1843

hoeve slechts voor een klein deel als moestuin gebruikten. Wel stonden er hoogstamfruitbomen, wat klein fruit zoals bessen en kruisbessen en er liepen kippen en varkens. De groenten werden toen op overhoeken in het veld geteeld. Om efficiëntieredenen heeft de kleinschalige inrichting plaats moeten maken voor weiland.

Zou het niet mooi zijn om iets van het landschapelijk beeld van vroeger weer te herstellen? De subsidie voor het planten van enkele fruitbomen in inmiddels toegekend.

Wellicht is het mogelijk om hier ook een moestuin te gaan exploiteren? Voor vorige generaties was het hebben van een moestuin een manier om goedkoop aan groenten te komen. In de huidige tijd hebben moestuinders veelal andere motieven. Weten wat je eet; waar komen de groenten vandaan en hoe zijn ze geteeld en natuurlijk super vers. Ook zijn er mensen die zeker willen weten dat hun groenten zijn geteeld zonder gebruik van chemische bestrijdingsmiddelen of kunstmest. Op een duurzame manier dus. Steeds meer ingeburgerd raakt ook permacultuur. Dit begrip slaat op Permanent Agriculture of Permanent Culture en is uit Australië over komen waaien. Hierbij wordt veel aandacht aan een gezonde stabiele bodem besteed. Er wordt geen kunstmest gebruikt. In plaats hiervan wordt veel organische stof toegevoegd. Het bodemleven wordt gezien als belangrijke bondgenoot en zet de

organische stof om in plantenvoedsel. De bodem wordt niet steeds omgespit. Wormen vermengen de grond. Vaak worden de groenten door elkaar geplant. Dit geeft vraat door insecten minder kans. Ook hebben sommige groentesoorten een gunstige invloed op elkaar.

De vraag die zich nu voordoet is de volgende. Zijn er liefhebbers voor een moestuintje op deze locatie? De meeste volkstuincomplexen in de omgeving hebben een wachtlijst. Dus misschien kunnen we in een behoefte voorzien? Daarom de volgende oproep:

Zijn er mensen die interesse hebben om in de nabijheid van de karakteristieke hoeve Genaenhof hun eigen groenten te telen? Wie zou wellicht een perceeltje van bijvoorbeeld 200 m2 willen huren? De plannen worden verder in samenspraak met de toekomstige gebruikers uitgewerkt. Is je belangstelling gewekt? Neem dan contact op met Harry Cuypers; info@natuurlijkasselt.nl of 0615851187.

Bron: voor dit stukje is dankbaar gebruik gemaakt van de informatie die via de site van Loe Giesen (www.loegiesen.nl) beschikbaar is. Verder; Boerenerven Vroeger en Nu, Jacomien Voorhorst.

Fietstocht naar de bronnen van de Swalm

Cornanda Jonkman

Op zaterdagochtend 31 augustus fiets ik naar Swalmen om deel te nemen aan een georganiseerde tachtig km lange fietstocht naar de oorsprong van de Swalm.

Blijkbaar ben ik niet de enige die nieuwsgierig is naar de bron van het beeldbepalende riviertje door Swalmen, want er staat al een grote groep fietsers te wachten.

Herm Geraedts heet een dertigtal fietsers van harte welkom en deelt ons mee dat zijn route grotendeels over een wandelpad van het Maas-Swalm-Nette netwerk gaat. Niet alle wandelpaden zijn even goed per fiets begaanbaar en we zullen zelfs de fiets over een beekje met rotsblokken moeten tillen en door een tunnel in de lengterichting van de Swalm fietsen. Het klinkt allemaal nogal avontuurlijk.

Vol goede moed starten we onze tocht. Als we voor het eerst direct naast de Swalm fietsen merken we op dat we met de stroomrichting van de rivier mee fietsen. Nogal opmerkelijk want op zoek naar de bron zal je toch tegen de stroming in moeten gaan. Kilometers verderop zien we ten tweede male de prachtige jeneverbesstruwelen en de uitzichtstoren voor ons opduiken. Twee keer hetzelfde traject fietsen blijkt toch echt een eenmalige vergissing! We vervolgen onze tocht nu in de juiste richting en we komen door stukken ongelooflijk mooie natuur. We genieten van de vele moerasbossen met hun kenmerkende

elzen en aan de rand rietkragen. Later passeren we beuken- en eikenbossen met moeilijk begaanbare steile hellingen maar ook geweldige grote mooie beuken. De grote bomen bieden ons een goede schuilplaats voor de regen die ons treft. We passeren zijbeekjes van de Swalm en vele watermolens. Vroeger werd hier het graan gemalen en het lijnzaad tot lijnolie geperst. Tegenwoordig zijn de molens merendeels omgebouwd tot horecagelegenheden. Natuurlijk rusten we op zo'n prachtige plaats even uit en nemen een heerlijk kop koffie met vlaai. Dit

doen we bij Gaststätte Timmermans in het mooie dorpje Schwaam.

Na de Bornermühle, de Mühlrather Mühle, de Lütelforster Mühle, Pannenmühle en de Radermühle komen we aan in Tüschbroich, bij de Tüschbroicher Mühle. Bij het nabij gelegen Geneiken treffen we de plaats die we ons als doel hadden gesteld. Hier, bij de opvallend grote steen met het opschrift "Schwalmquelle", vinden we een kleine bron van waaruit de Swalm ontstaat. De bron wordt tegenwoordig gevoed door water dat uit de bruinkoolgroeven wordt weggepompt. Dat roept de vraag op wat er met de Swalm gebeurt als het inpompen van het water over ongeveer 30 jaar gaat stoppen. Velen van ons leggen de oorsprong van de Swalm vast met hun smartphone of camera.

De fietstocht wordt richting het nationaal park 'de Meinweg' voortgezet, ook weer over voornamelijk onverharde fietspaden door mooie natuur. Via Vloderp Station fietsen we nu door een terrassenlandschap en hou-

den we onze laatste stop bij 'Ven-hof'. Van hieruit neemt geleidelijk de grootte van de groep af en kiest eenieder de weg naar huis.

De prachtige, veelzijdige fietstocht bracht ons niet alleen naar de bron van de Swalm maar bracht ons ook veel natuurschoon, afwisselende landschappen, behulpzaamheid en gezelligheid.

De gevolgde route kunt u vinden in het boekje: Onbegrensd wandelen tussen Maas en Rijn Maas-Niederrheinpad (Nivon Stichting het Limburgs Landschap en Naturpark Grenspark Maas-Schwalm-Nette).

Uit het leven van onze voorouders

Harrie van Buggenum

Adolph Bloemarts heeft Hendrick Schrijnewerckers met een sabel zodanig verwond dat hij gevaar heeft gelopen kreupel te blijven. Hij heeft ook schade geleden doordat hij geruime tijd in bed heeft gelegen. Ook heeft Ad. Bloemarts Jacob Meuter van Roermond tot Swalmen achtervolgd met een broodmes waarbij Jacob verwondingen heeft opgelopen.

Omdat Ad. Bloemarts gevlucht is, wordt dagvaarding op bevelschrift gevraagd.

Swalmen 14 October 1735

Aen den Eersaem Gerichte deser Heerlijkheid Swalmen ende Asselt.

Verthoont den Heere deser Heerlijkheid wie dat Adolp Bloemarts alhier geboortigh, sighonderstaen (zich gedragen) heeft den 15 Augusti lestleden soodanigh den persoonen van Hendrick Schrijnewerckers boven aen sijne knijen met eenen sabel soodanigh te quetsen (verwonden), dat denselven in groot gevaer is geweest, van sijn leven lanck daer van manck ende kreupel te blijven, hebbende merckelijcken tijdt, tot sijnen grooten schaden daarvan het bedde moeten houden relaes tot d'informatien daeronder genomen ende d'attestatie (verklaring) van den Chirurghin G.P. van Derssers, major, dat denselven Adolph Bloemarts sig hal nog onderstaen heeft over eenighen tijdt geleden, van Ruremonde tot Swalmen te vervolghen met een broodtmesse seeckeren Jacob Meuters ende aen denselven, alhoewel door groot geluck ongequetst heeft, geven diversche sneden, soo door sijn camisael (kledingstuk), als hoedt, dat dito Addph. (Adolph) Blommarts, alnog continueert (doorgaat) menigh schuldige det zelheden aengevanghen wie ook tegens Sijne Ma(jestei)ts Placcaeten alhier behoorlijk gepubliceert, in vrembde wensen te gaen, want om alle het voorverhaelde ten hooghsten straffbaer is, ende dat meer gemelten Adolph Bloemarts sigh vuijt dese Heerlijkheid heeft geretireert (teruggetrokken).

Soo versocht den Heere Remonstrant citatie (dagvaarding) bij edict (bevelschrift) met verclaeringe daertoe zeckere materie dit doende

Bron: R.H.C.L. Maastricht, Schepenbankarchief/Swalmen.

Lagere scholen in ons werkgebied: BS De Mortel

Marjan Blom

In de vorige uitgave, 2013-2, heeft u kunnen lezen over BS Heide, die gefuseerd is met Basisschool De Mortel en die nu BS De Octopus heet. Hier volgt een verslag over het ontstaan van BS De Mortel.

Tot het einde van de 19e eeuw was Swalmen slechts één onderwijsinstelling rijk: de in 1877 gebouwde openbare lagere school aan de Schoolstraat, voor jongens en meisjes. Deze school bleek in de jaren 80 van de 19e eeuw te klein. Men wilde niet dat kinderen zonder toezicht op straat rondliepen en op zeker moment besloot het gemeentebestuur tot de oprichting van een bewaarschool. Deze school werd gebouwd aan de Boutestraat en werd in oktober 1899 geopend. De school werd gebouwd om er te vestigen: een taalschool voor meisjes van 6-12 jaren, een bewaarschool voor kinderen van 2½-6 jaren en een naai- en breischool. In de bewaarschool zou plaats zijn voor 150 kinderen en in de naai- en breischool plaats voor tenminste 40 meisjes, De Heilig Hartschool.

De Heilig Hartschool mocht zich verheugen in een steeds stijgend aantal leerlingen. In 1919 volgde de uitbreiding met een trappenhuis en bovenverdieping, waarin voorzien was in 4 leslokalen en een lerarenkamer alsmede toiletten met een waterspoeling. Aan de westzijde kreeg de bewaarschool een aanbouw van twee lokalen, een washok en een stal.

Nog meer uitbreiding bleef niet uit. In 1932 was er een nieuwe kleuterschool, de Maria Bewaarschool, speciaal voor de kleuters. De meisjesschool kreeg drie extra leslokalen, een leermiddelenkamer en een hoofdenkamer. Er zou ook een overdekte speelplaats gebouwd worden. Na de bouw van de kleuterschool kwamen de lokalen die eerder waren bezet door de kleuters, vrij. Die lokalen bleven in gebruik voor het huishoudonderwijs, de 7e en 8e klas, tot 1957. Er werd aan het Mortelplein een nieuwe V.G.L.O.- (Voorgezet Lager Onderwijs) school gebouwd, die op 19 juni 1957 werd ingezegend. (In deze school werd tot 1967 lesgegeven, daarna was in het gebouw de Openbare Bibliotheek gevestigd.)

Er werd in al die jaren les gegeven door de zusters van het Arme Kind Jezus. In 1973 werd, na bijna 75 jaar, het klooster van de zusters van het Arme Kind Jezus opgeheven, wegens gebrek aan roeping en vergrijzing van de congregatie.

Na het vertrek van de zusters werd de gemeente Swalmen eigenaar van het kloostercomplex. De schoolgebouwen voldeden niet meer aan de eisen van de tijd daarom werden er plannen gemaakt

voor de bouw van een nieuwe school.

Op 1 dec. 1974 werd dhr. Wim Janssen directeur. Er waren toen 275 leerlingen. Tot 1975 waren er op de H. Hartschool alleen maar meisjes. In dat jaar kwamen er ook jongens op school en werden de klassen gemengd.

Zijkant H. Hartschool

Foto genomen van-
af de Marktstraat
(De Limburger 13-
11-1987)

Toen de func-
tie van school
verdwenen was,
deed het kloos-
ter dienst als
tijdelijke woon-
ruimte voor
bewoners van
'Huize in 't Veld'
wegens een ver-
bouwing. Loka-
len werden ge-
bruikt door het

kerkelijk zangkoor St. Cecilia, het bejaardenkoor en het jongerenkoor Con Dios. Eind 1980 mocht de pas opgerichte Milieu- en Heemkundevereniging er een verenigingsruimte betrekken. De H. Hartschool diende nog als noodbibliotheek vanwege een verbouwing van de Openbare Bibliotheek, ook werden er spullen voor de 'Sjommelmert' van de harmonie opgeslagen.

In 1988 werd het klooster afgebroken. (15-3-1988) Op de foto de sloop van de kleuterschool.

Bij de afbraak van de H. Hart-
school werd een iets meer dan 25
meter lange tunnel blootgelegd.
In die tunnel liepen verwar-
mingsbuizen, die vroeger in ver-
binding stonden met de school
en het even verderop gelegen
oude klooster.

Deze tunnel werd in de nada-
gen van de Tweede Wereldoorlog
door 26 jonge mannen uit Swal-
men en omstreken gebruikt als
schuilplaats. Rond januari 1945
besloten 26 jongeren uit Swal-
men, allen rond de 20 jaar, onder
te duiken. Zo hoopten ze evacu-
atie naar Duitsland, om daar ge-
bruikt te worden voor de 'Arbeit-
seinsatz', te voorkomen. Op het

hoogste punt van de gang kon je hooguit op de hurken zitten. Tot de bevrijding van Swalmen, op 1 maart 1945, bleven de jongeren in de koude en vochtige gang ondergedoken. Alleen 's nachts trokken ze er af en toe tussenuit om eten te halen en de benen te strekken of naar het toilet te gaan. Er zat voor de verstekelingen niets anders op dan te blijven zitten en duimen te draaien. Zij aan zij, met de dikste kleren aan onder de dekens tegen de kou. Het enige licht in de gang kwam van een spaarzaam kaarsje en een kortstondig brandende lucifer.

Sef Cluitmans bij de kleine onderaardse gang. Hij vertelt zijn verhaal aan Mia Dekkers (links) van de plaatselijke Heemkundevereniging (De Limburger 13-5-1988)

Op 1 maart was de spanning voorbij, de Duitsers waren uit Swalmen vertrokken en de geallieerde troepen kwamen eraan. De 26 onderduikers, die een maand lang met elkaar op iets meer dan 25 meter tunnel leefden, konden de schuilplaats opgelucht verlaten.

De nieuwe school, die gebouwd werd nadat was geconstateerd dat de Heilig Hartschool niet meer voldeed aan de eisen van de tijd, was de Mortelschool. De vergunning voor de bouw van een 3+1 klassige RK Basisschool met gemeenschapsruimte werd op 30 maart 1982 afgegeven. De plannen waren er, de totstandkoming van de school verliep nogal moeilijk. Beperkende maatregelen in de scholen, uitgevaardigd door het ministerie van Onderwijs en Wetenschappen waren daar mede de oorzaak van. Zo kon reeds in een vroeg stadium worden vastgesteld, dat de nieuwe school bij de ingebruikname te klein zou zijn. Het ministerie handhaafde echter de afgegeven verklaring van toestemming, daarbij wijzende op de tijdelijkheid van de situatie.

Uiteindelijk werd de school op zaterdag 28 mei 1983 feestelijk geopend. Het was een accommodatie, die destijds, architectonisch alsook functioneel, modern van opzet was: een school met lokalen gegroepeerd rond een centrale hal.

Dit is wat een van de leerlingen (Loud, klas 6) schreef bij de opening van de nieuwe school:

Oude school

De klassen ver van elkaar.
De klassen zijn hoog.
Veel stoken.
Grote speelplaats.
Heel oud. 85 jaar oud.
Hoog gebouw.
Steeds trappen op.
Niet gezellig.

Nieuwe school

Modern.
De klassen zijn laag.
Kleinere klassen.
Warmer.
Schuifbare deur.
De klassen liggen dicht bij elkaar.
We hebben kastjes met hele kleine laatjes.
Nieuwe bankjes.
Filmscherm.
Geen zeiltje.
Grote tuin.
Elke klas eigen speelplaats.
Gezellig.

Zoals vermeld was de nieuwe school al bij de opening te klein en moest er tijdelijk nog een klas leerlingen in de H. Hartschool blijven. Er werd daarom op 10 november 1987 een vergunning afgegeven voor de uitbreiding van de basisschool. Een tiental jaren later kwam er nog een tijdelijk leslokaal bij.

De school kreeg een vergunning voor verbouw van het interieur in maart 2001. Toen werd de hal opgeofferd ten behoeve van meer klaslokalen. Er was gepland dat de school nog groter kon worden omdat er

Oktober 1983: leerkrachten: v.l.n.r. Thea Custers, Wil Knols, Wim Janssen, Toos Hermans, Marianne Teepen

ook plannen waren voor woningen in die buurt. Echter door de komst van de A73 kon de bouw van die woningen niet door- gaan en zodoende was er ook geen 'nieuwe aanwas aan kinderen' voor de school. Het was en bleef dus een kleine, maar wel een mooie en gezellige school.

Na 37 jaar als onderwijzeres werkzaam te zijn geweest, verliet mej. Thea Custers de school in juli 1987. Er werd feestelijk af- scheid van haar genomen.

De heer Wim Janssen is tot juli 2002 directeur gebleven. Bij zijn vertrek werd er een naambord onthuld: het speelplein bij de school werd omgedoopt tot het 'W. Janssenplein 1974-2001'.

Vanaf juli 2002 viel BS De Mortel onder het bestuur van de stichting voor Primair Onderwijs 'Melior'.

Vanaf 4 januari 2010 gaan BS De Mortel en BS Heide samen onder de naam BS Octopus.

Na de sloop van BS De Mortel werden op die plaats woningen en een nieuw tehuis voor de bewoners van Huize 't Veld, nu Daelzicht, gebouwd. Dit laatste is j.l. 7 juni 2013 geopend (zie Kroniek in dit nummer).

Bronnen: periodiek 1988-3 van de MHVS, Biejeingezeumerd 2012-2, feestgids bij gelegenheid van de opening van BS De Mortel, oud hoofd van de school dhr. Wim Janssen.

De Maas, vroeger en nu

Wiel Killaars

Al bijna 62 jaar ken ik de Maas. Ik ben langs de Maas geboren en getogen, heb er gespeeld gelopen en zwemmen geleerd.

Wie weet dat niet, zwemmen bij Muisers in de Maas met honderden tegelijk tussen de draad. Later gingen we op eigen houtje zwemmen, af en toe een boot grijpen en mee naar de stuw in Belfeld en daar eraf en dan 'n lift terugpak- ken of als je pech had teruglopen naar Reuver. De Maas over zwemmen en aan de andere kant een appel jatten. De Maas blijft mij trekken, weet niet hoe dat kan, maar het ge- voel blijft ook nu we ouder worden.

Heb er veel gevist en ook af en toe een 'knienke' gevangen.

Het veer tussen Reuver en Kessel, heel veel bedrijvigheid, uren zitten of liggen kijken wie en wat er langskomt.

Vaak lopen we nu nog 's avonds een rondje en dan komen we steeds daar weer terecht.

Nu ik niet meer mag werken en meer vrije

tijd heb, mis ik één ding aan de Maas: vissen.

Af en toe een visje vangen is er voor mij jammer genoeg niet meer bij.

Visrechten, vergunningen en de uitrusting maken het zo duur dat er voor mij niks meer te halen valt. Heel jammer, vraag me trouwens af wie en wat de rechten en plichten maakt om een stukje natuur, wat van ons allemaal is, te verbieden te gebruiken. Zo denk ik er gelukkig niet alleen over, en dit doet mij als 'Maasmenke' veel pijn.

Maar de meeste pijn heb ik als wij wandelen of langs de Maas fietsen en zien wat de huidige ge- bruikers op de oevers achterlaten.

Bescherming van enkele waardevolle archeologische terreinen in Swalmen

Wiel Luys

In juli 2011 is door de gemeenteraad van Roermond de Monumenten- en Archeologie-verordening vastgesteld. In deze verordening kent de gemeente nog maar 3 soorten gebieden waarbij een verplichting is tot archeologisch onderzoek:

- De op de gemeentelijke archeologische beleidskaart aangeduide gebieden met 'historische kern'
- De op de gemeentelijke archeologische beleidskaart aangeduide gebieden met een hoge archeologische verwachting. Hierop zijn uitgezonderd die gebieden die binnen de bebouwde kom zijn gelegen én waarvan het plangebied kleiner is dan 1000m², of wanneer de grondwerkzaamheden plaatsvinden buiten de bebouwde kom én het plangebied kleiner is dan 2500 m².
- De op de gemeentelijke beleidskaart archeologie aangeduide gebieden als 'overige gebieden' als het plangebied groter is dan 5000 m².

Met name in de tweede categorie zat naar ons idee een knelpunt. Diverse terreinen in Swalmen zijn in het verleden door de provincie aangeduid als AMK-terrein (AMK=Archeologische Monumenten Kaart). Het betreft terreinen met een hoge tot zeer hoge archeologische waarde. Deze terreinen zouden door het besluit van de gemeente Roermond in het nieuw op te stellen bestemmingsplan buitengebied geen aparte status meer hebben.

Het betreft delen van de Romeinse weg, een Karolingische nederzetting, een grafheuvel uit de bronstijd, een omgrachte nederzetting uit de middeleeuwen en nog enkele terreinen. Veelal zijn dit terreinen kleiner dan 2500m². Zolang ze niet beschermd zijn in het kader van een bestemmingsplan zou een eigenaar deze volgens de nieuwe regeling

ongezien kunnen laten 'verdwijnen'. Dit is naar ons idee absoluut niet de bedoeling van de wetgever en het verdrag van Malta.

Nu denkt U natuurlijk dat de provincie hier wel een stokje voor steekt. Immers zij hebben deze in het verleden als AMK-terrein opgevoerd. Echter in het kader van de deregulering kan een gemeente dit nu zelf bepalen. Er bleef ons dan ook niets anders over dan te proberen de belangrijkste AMK-terreinen met een onderbouwing op de gemeentelijke monumentenlijst te plaatsen. Dit is natuurlijk een zwaar regime. Bovendien doet zich bij archeologische terreinen het probleem voor dat zonder verder bodemonderzoek het vaak moeilijk is een juiste begrenzing aan te geven. De gemeente wilde hierin niet meegaan aangezien hiermee afgeweken zou worden van de regeling in het bestemmingsplan en ook van het door de Raad vastgestelde beleid. De gemeente zou dan uitgaan van twee verschillende regelingen. Uiteindelijk heeft de gemeente besloten om deze terreinen in het nieuwe bestemmingsplan buitengebied op te nemen als historische kern om zo toch een zekere bescherming te garanderen. Ons doel is hiermee weliswaar bereikt, maar het is natuurlijk een gekunsteld iets. Immers als we spreken over historische kern dan hebben we het normaal gesproken over de oude kern van een stad of dorp. Verder zijn hiermee nog niet alle AMK-terreinen beschermd. In deze kan de gemeente Roermond een voorbeeld nemen aan de gemeente Beesel waar in het nieuwe bestemmingsplan buitengebied wel alle AMK-terreinen beschermd zijn.

Neolitische grafheuvel

Remplaçant voor Joannes-Sigbert Steeghs

Thei Derks

Joannes-Sigbert Steeghs, geboren op 25-4-1854 te Lottum, moest naar de loting voor de Nationale Militie. Zijn lotnummer bepaalde dat hij voor de lichting 1874 dienst moest nemen. Zijn vader Sigbert Steeghs kon hem echter niet missen bij het vele werk op de boerderij Zangerhof ('de Sang'). Daarom ging hij op zoek naar een plaatsvervanger die de dienstdienst van zijn oudste zoon, uit het huwelijk met Maria Kersten, kon overnemen. Deze boerderij, gelegen in het buurtschap Leewen, bestond uit:

huis, erf met stallen, schuur, boomgaard, tuin, weiland, hooiland en bouwland. Het had een totale grootte van 20 bunders. (Mei 1860 verhuisden Sigbert Steeghs en Maria Kersten van Lottum (Kaldenbroek) naar Reuver alwaar de boerderij Zangerhof ('de Sang') voor een periode van zes jaar werd gepacht).

Sigbert Steeghs vond een plaatsvervanger die tegen een geldelijk bedrag bereid was om deze dienstdienst van zijn zoon over te nemen. Francis Ekker uit Maasbree was bereid de militieverplichtingen van Joannes-Sigbert Steeghs over te nemen onder de voorwaarde dat Sigbert Steeghs hem een bedrag van 650 gulden uitbetaalde. De eerste honderd gulden direct contant en het overige bedrag van 550 gulden na de volbrachte militiedienstdienst van vijf jaar. Terwijl Francis zich tevens verplichtte aan Sigbert Steeghs te betalen een rente van 4% per jaar over het bedrag van fl. 550, aanvang nemende op 1-5-1875.

Bron: Notaris J.M.L.H. Clerx te Blerick, d.d. 15-4-1874, akte nr. 105)

Van hot nao haar door 't Zjwaams waordebook (27)

Harie van Buggenum

Det **gegraas**, inne beteikenis van gemópper, kóns se nag waal èns heure zègke. Toch zóls se oppe eerste plaats dinke aan eine troep kuuj die aant graze zin, en in dit verbandj kóns se det den ouch gebroeke, beveurbeeld: det gegraas van die kuuj op mie landj mót mer èns aafgeloupe zin.

Oppe kirmes sjteit geweunlik ein **sjeettent**. Dao waert dök misgesjaote. Det wilt neet zègke det den eine miskraom genump kan waere.

Biej de tiettel **mertwief** dinks se eers aan ein vrouw. Volges 't waordebook aewel is ei mertwief neet vrouwelik mer ónzijdig óngeach

wie vrouwelik det ze droet zuut. Ouch eine manskael kan waal èns es mertwief betiëtteld waere.

Emes dae nieks zaet is niekszègkend en **sjtilzjwiegend**. Det kós waal platgemaak Hollands zin. Dao bij sjteit sjtilzjwiegend neet in 't waordebook. 't Liek ouch det tösse die twee gei versjilj besjiteit. Det is aewel neet waar. Dao zin miense die kónne lang prazele en aevegood nieks zègke: die zin niekszègkend. Dao zin d'r ouch die sóngers get te zègke toch vööl kènbaar make.

Zinskonsjtruksies kónne raar oetpakke. Oet de zin: "Jan haet de pols versjtoek", zal ederein opmake det Jan eine versjtoekde pols haet. Ein zin mit ein verkeerde konsjtruksie is: "Jan dae man-

keert nootj nieks, dae haet waal èns ein wisp gesjtaoke" of "Jan haet ootj eine hõndj gebete". In allebeij dees veurbeelde sjteit lètterlik det Jan de dader is, mer det is ónwaarsjienlik en det waert den ouch neet bedoeld. Es gezag waert: dae duit nootj nieks, dae drink nootj gei beer of dao geit nootj nemes haer, den wèt ederein waat bedoeld waert. Nums se lètterlik waat dao sjteit, den is det persies 't taengeneuvergesjtelde, want emes dae nootj nieks duit is altied iefrig bezig, en eine dae nootj gei beer drink, zal dök zaat zin, en op ein plaats wo nootj nemes haer geit, waert 't dök drök. Zo sjtóng d'r eine keer inne gezet: Haerles echpaar euvervalle wie 't de auto aant inpakke waas, óm op fekansie te gaon. Of ze dae mitte pos vroet hõbbe wille sjture, sjtóng d'r neet bieje. Taal kan dök raar inein zitte.

Wen eine 'ne appel it, den hêlt dae ein **kits** euver. 't Innigste waat dae dao mit kan, is weggoje. Inne

buurt van ein sjoel zuus se dök ei bõrdje hange wo-op sjteit: 'denk aan onze kids'. Det kan natuurlik nootj. 't Waord kids besjteit in 't Hollands aevemin es in 't plat. Oet 'onze' zòls se kónne opmake det hiej 't meervoud bedoeld waert. Det kènt aevel onneet: 't meervoud van kits is kitse. Óm dao nag aan te dinke

wen se die weggegoodj hõbs, haet gei nut. Neet te begriepje det zón foute gemaak waere.

Eine sjoereem kóns se **sjtrikke** en ein touw ouch. Dao waert ouch dökker gezag det de sjoon gesjtrik módde waere. Det sjtaalt aevel nörges op. Gesjtrikke sjoon heite sjloeffe, en die sjtriks se mit sjtriknaolje en gare. Eine miens waert ouch avetoe gesjtrik. Dao hõbs se gei gare veur neudig, mer dae haet zich veur ei kerke haet laote sjpanne. Dae hõbbe ze ómgekald óm örges aan te beginne waat d'r oet zien eige nootj gedaon zól hõbbe.

Ein **moer** kóns se metsele mer ouch zejje. Ein gemetselde moer is aevel gei veevoor en mit ein gezjede moer kóns se op eine bouw nieks aanvange. Aant waord kóns se 't versjilj aevel neet zeen.

Zjwamer moer

Kroniek van Swalmen, april, mei en juni 2013

Johanna Cox-Geraedts, Els Schreurs, Riky Simons-Julicher

April

7. Het folkloristisch en cultuurhistorisch museum te Asselt is sinds vandaag t/m 27 oktober op zondagmiddag weer geopend voor bezoekers. Dit jaar is er een speciale thematentoonstelling ingericht over Nederlandse tegels, waar-

van een kleine 200 wand- en vloertegels zijn te bewonderen.

10. Langs diverse wegen in Swalmen zijn ten behoeve van o.a. reewild nieuwe, moderne reflectormolentjes geplaatst door de Wildbeheereinheid Beesel-Reuver-Swalmen.

20. De gemeente Roermond is voornemens ruim tachtigduizend euro te besteden aan faunavoorzieningen om de dassenpopulatie in stand te houden.

Inventarisatie, verkeersdrempels, dassentunnels, meidoornhagen met rasters moeten deze diersoort optimaal beschermen.

28. Eén nieuw Swalmer lid in de Orde van Oranje Nassau: Jan Marsman (70) is sinds 1978 bestuurlijk en organisatorisch actief bij Schutterij Broederschap St. Gregorius en St. Sebastianus in Beesel. Verder heeft hij zich ingezet of doet dat nog voor de Stichting Culturele Evenementen in Beesel, het museum in Asselt, de Dionysiuskerk in Asselt en de Limburgse afdeling van de koninklijke Nederlandse Maatschappij van Diergeneeskunde.

30. Op Koninginnedag wordt voor de tweede keer door VV De Hopsjlokkers en de Swalmer Marktkasteleins de Open Swalmer Kampioenschappen Zjwaamsjpringe georganiseerd. Met een kinderspeelgoedmarkt en een wedstrijd spijkerbroekhangen wordt het evenement nog wat uitgebreid.

Mei

9. Hemelvaartsdag. De traditionele fietstocht op deze dag -georganiseerd door de heemkundeverenigingen- voert de deelnemers vanaf de Markt in

Swalmen door het Beesels Broek naar kasteel Nieuwenbroeck in Beesel, het verdedigingsfort St. Brigitte en de St. Lambertuskapel in Reuver, en kasteelruïne de Keverberg in Kessel.

11. Theo en Lenie Verstegen-Jaspar van de Heikamp in Boukoul vieren hun 50-jarig huwelijksfeest.

12. Victor Mostart raakte in zijn nieuwe woonplaats Asselt in de ban van de verhalen over Noormannen, die hier in de 9e eeuw zijn neergestreken. Hij heeft plannen voor een Noormannenroute, -tentoonstelling en zelfs een historisch schouwspel. Ook heeft hij een site ontwikkeld: www.noormannenarrangement.nl

24. Na maanden overlast voor de bewoners wordt vandaag de vernieuwde Stationsstraat in Swalmen door wethouder IJff heropend. Aansluitend is er een tentoonstelling met fotomateriaal van deze straat te bezichtigen in het MHVS-gebouw op nummer 15.

Juni

1. Bij uitgeverij B for Books verschijnt "Het geheim van de zeven zusters" van de in Swalmen opgegroeide schrijfster Elle Eggels, met een vertaling in 't Zjwaams door Riky Simons-Julicher. Het boek is een verdieping in monoloogvorm van de eerdere debuutroman van de schrijfster en behandelt de achtergrond van het gevecht om het eigendomsrecht op een dochter door twee zussen.

1. Back to back challenge: een schaap scheren, de wol spinnen, twijnen en er aansluitend een volwassen trui van breien. En dat in minder dan 4 uur, 55 minuten en 14 seconden, het huidige Guinness World Record. Miriam Tegels en haar internationale team gaan deze uitdaging voor de tweede keer aan in de tuin van pension Groenewoud. Ze slagen er wederom niet in het record te verbeteren, komen

er met 31 minuten dichterbij dan een jaar geleden, maar mogen zich ruim een week later wel wereldkampioen 2013 noemen.

7. Vandaag vindt de officiële opening plaats van de nieuwbouw van Daelzicht Wonen Mortelplein Swal-

men. De cliënten van Daelzicht – mensen met een verstandelijke handicap zijn hier gehuisvest in een eigen appartement. Er zijn gemeenschappelijke ruimtes waar men elkaar kan ontmoeten.

12. De Samenwerkende Buurten in Swalmen organiseren een drukbezochte kinderspeeldag, voorheen straatspeeldag, op en bij het terrein aan de Koningin Emmastraat. (foto rechts)
Een recordaantal van 400 kinderen maakt zich met allerlei spellen.

8. Albert en Helma Poels-Jansens van de Heikamp in Boukoul vieren hun 50-jarig huwelijksjubileum.

15. Trommel- en Fluitkorps Heide uit Swalmen weet dit jaar maar liefst 5 solisten en 2 ensembles te leveren die zich Nederlands kampioen mogen noemen in hun klasse. Job Julicher haalt met 94 punten de hoogste score voor fluitisten tijdens deze kampioenswedstrijden in Heel.

15. Jalema uit Reuver en Van Houtum uit Swalmen -beiden actief in het papier- hebben elkaar gevonden

in een bijzondere, duurzame samenwerking: archiefstukken waarvan de wettelijk verplichte bewaartermijn is verlopen bij Jalema, worden verwerkt tot toiletpapier en handdoekjes bij Van Houtum.

19. De dit jaar opgerichte Dorpsraad presenteert in café-zaal De Mert het concept dorpsplan 2014 om de leefbaarheid en sociale samenhang te vergroten, dat gebaseerd is op ruim 200 aandachtspunten, die door Swalmer inwoners naar voren zijn gebracht tijdens het Sprekersplein op 20 februari.

Herinneringen uit Belfeld (1)

Joannes Geurts (Sjeng van Corneel van Pau) †

Joannes werd geboren op 20 mei 1913 te Belfeld. Hij was een zoon van Cornelius Geurts en Wilhelmina H. Driessen. Zijn vader was een zoon van Joannes Geurts en Maria Elisabeth Boots. Na het overlijden van Joannes Geurts huwde Maria Elisabeth Boots opnieuw met Paulus Derks. Vandaar de bijnaam 'Sjeng van Corneel van Pau'.

Hij noteerde veel gegevens over Belfeld die zijn vader Corneel hem vertelde. Deze gegevens over het dagelijkse leven van de Belfeldenaren rond de vorige eeuwwisseling, aangevuld met eigen jeugdervaringen, vormde de basis voor ontelbare verhalen waarvan er vele werden gepubliceerd in De Tegelse Courant/Belfelds Weekblad. De redactie van de Biejeingezeumerd heeft besloten om deze verhalen wederom te publiceren.

Het overlijden van Pau Derks.

Onze moeder zei: "Met de doden kan men niet leven". Men moet met de levenden verder door het leven heen. Maar toch, vroeger toen er in vrijwel ieder Belfelds huisgezin nog in de avonduren het rozenkransgebed gebeden werd, waren daar stevast enige 'Onze Vaders' bij voor de overleden familieleden voor hun arme zielen in het vagevuur. Rond de tijd van Allerheiligen en Allerzielen, gaan mijn gedachten uit naar iets wat vroeger als kleine jongen een zeer diepe indruk op mij heeft gemaakt. Enige dagen geleden reed ik op een mooie zomerdag, met mijn oudste kleindochter achter op de fiets vanuit Tegelen over de Duitse heuvelrug richting Malbeeck, door het nog mooie en rustige Belfelds broek. Dit nog mooie broek is overigens wat landschappelijk schoon betreft, geen schijn meer van wat het vroeger rond 1920 was. Vervolgens ging de tocht via het Elshout over de Bolenberg langs de greswarenfabriek, toen Steeghs genoemd waar onze vader zaliger 45 jaar heeft gewerkt. Recht tegenover die fabriek stopte ik en keek naar het huis en vooral werd mijn blik getroffen door de verbouwing daarboven, aan de wegzijde. Waarom?

In dit huis woonde vroeger Theike van Pau Derks, die getrouwd was met An Jacobs, de oudste dochter van Gerardus Jacobs (Toeëntjes Grades) en Elisabeth Teeuwen uit Geloo. Theike en An namen hun vader/schoonvader in huis om hem zo te voorzien in zijn laatste levensjaren. Deze Paul Derks was de stiefvader van mijn vader, Cornelius Geurts, en was getrouwd met Elisabeth Boots. Zij was al eer-

der getrouwd met Joannes Geurts.

De mensen waren daarboven bezig met het schuine kamertje op te ruimen, waaraan ik nog een merkwaardige herinnering had overgehouden uit mijn jeugd.

Pau Derks 1851-1921

Al dit soort huizen met die schuin aflopende daken der arbeidsklasse van rond de eeuwwisseling waren van dezelfde stijl, net zoals bij ons op de Schoolstraat. Meestal stonden de bedstijlen aan het hoofd of voeteneinde zo ongeveer tegen het dak aan.

Daarboven op dat dakkamertje was namelijk meer dan 60 jaar geleden Cornelius stiefvader, Pau Derks, gestorven. In gedachte verplaatste ik mij weer in de tijd, toen mijn grootvader het tijdje met het

eeuwige verwisselde.

Zo gauw er vroeger iemand gestorven was, was het de plicht der 'naobers', links en rechts de eerste burens, dat alles geregeld werd. Die kregen het dan goed druk, want: de verderop wonende burens dienden te worden gewaarschuwd, in verband met het in twee of drie avonden in het sterfhuis bidden. Meestal vond die eerste avond of al eerder een taakverdeling plaats. Het dragen van de dode werd uitgeloot. De familieleden moesten gewaarschuwd worden. Men schreef zo weinig mogelijk en binnen het dorp moest dit aangezegd worden. Iedere avond na het bidden mocht men de dode zien.

Verder moest de dode zo gauw mogelijk, voordat hij te stijf werd, gewassen worden en in zijn doodshemd gestoken.

De dode werd geschoren en zijn haren werden geknipt, ook de nagels aan zijn handen en voeten werden verzorgd. Dit alles was het werk van de burens. Het doodshemd was van gewoon linnen zonder luxe en franje. Sommigen hadden dit al jarenlang in de kleerkast liggen.

De timmerman diende gewaarschuwd te worden; met de meter werd de maat genomen van de doodskist. Zolang als de wet voorschreef, moest het lijk boven de aarde liggen. Dit in verband met schijndood.

In sommige Limburgse dorpen noemde men dit boven aarde liggen 'op sjouf' liggen. Soms bleef de dode op bed liggen tot tegen de begrafenismorgen. De dood moest afgemaakt worden. Hiermee werd bedoeld het aanmelden van het overlijden op het gemeentehuis. Iets wat meestal door de naaste familieleden diende te geschieden.

De pastoor en de koster dienden gewaarschuwd te worden. Bovendien moesten heel vroeger de 'naobers' iedere dag de doodsklok zelf luiden. Later deed de koster dit tegen een kleine vergoeding. Tevens verzorgde de koster de bidprentjes.

De burens dienden te waken bij de dode. Dit werd gedaan in de nachtelijke uren zodat het niet zo akelig was om alleen als familie met de dode achter te blijven.

Het graf moest gedolven worden door de 'naobers', doch later door de doodsgriever tegen een kleine vergoeding. Het benodigde geld hiervoor werd door de 'naobers' bijeengebracht.

De doodskist werd bij de timmerman opgehaald. Woonde men veraf dan werd de kist vervoerd per kar. Het draagstel, 'burry', waar de kist op moest staan, moest op tijd uit de kerk gehaald zijn.

De 'naobers' legden het lijk in de kist, of hij al op bed lag of niet, de kist bleef meestal geopend tot men naar de kerk ging. Zoals ook bij Paul Derks; hij lag nog op zijn legerstede.

De luiken rond het huis werden dichtgemaakt en dit duurde tot nadat het lijk uit het huis was. Pas als de lijkstoet zich in beweging zette richting kerk, werden de luiken door de buurmeisjes geopend.

Ramen en deuren gingen wagenwijd open en intussen maakten men de koffie klaar. Allen die aan de hierboven vermelde werkzaamheden hadden deelgenomen werden uitgenodigd om aan de koffietafel deel te nemen. Het medeleven was groot. Gedeelde smart is halve smart.

Maar keren we terug naar die voor mij gedenkwaardige zomermorgen met mooi weer en in gedachten naar het jaar 1921. Het was 21 augustus 1921 toen Paulus Derks stierf en ik acht jaar jong was. Wij waren al vroeg naar de Bolenberg gelopen met onze ouders, want vroeger waren alle begrafenissen alsook trouwmissen om half acht. Men verwachtte dat men thuis op de Bolenberg, even na zevenen zou vertrekken met de stoet. Voor die tijd gonsde het daar van familieleden. Ik hoorde iemand zeggen: "Die oet pruisse zien auch heej". Men had veel familie wonen over de grens in de dorpen als Hinsbeck, Lobberich, Breijel en Bracht. Regelmatig bezocht men elkaar, vooral met de kermis, 's morgens in alle vroegte vertrok men te voet over de 'pruissebos' en onderweg werd de kerk bezocht om de H.Mis bij te wonen.

Mijn broers Sjaek en Cor (Geurts) waren er ook en wij mochten de dode Paul voor de laatste keer zien. We gingen naar boven, waar het overal propvol was. Onze vader tilde ons een voor een onder de armen op. Zodoende konden wij vanuit het voeteneinde van het ledikant, onze grootvader zien liggen. Zoals hij daar lag om zijn laatste reis te maken. In zijn witte doodshemd, met gevouwen handen en om zijn vingers, die een kleur hadden als albast, had hij zijn rozenkrans gestrengeld. In ieder geval was dit de eerste dode die ik in mijn leven zag en het maakte een zeer diepe indruk op mij. Al gauw kwamen de burens om hem in de kist te leggen, die daarna voorgoed werd dichtgeschroefd.

Wij gingen alvast naar beneden. Daar aangekomen zagen wij hoe de kist naar beneden werd gedragen. Dat was niet altijd even gemakkelijk. Soms bracht een raam uitkomst.

Het was nog even wachten op pastoor Hermens,

die vergezeld was door de koster Jos Timmermans. Even later zagen we ze aankomen, pastoor in het zwart en paars. Voorop liep een misdienaar met een kruis op een tamelijk lange stok. De andere misdienaar droeg een wijwaterkwast.

Bij het sterfhuis aangekomen werd de kist gezegend door de pastoor. Vroeger werd het lijk thuis afgehaald door de geestelijkheid, later veranderde het afhalen, zodat de geestelijkheid niet helemaal de weg naar het sterfhuis hoefde af te leggen. Vervolgens ging het kruis voorop in de richting van Belfeld, terwijl de koster met een hard stemgeluid Latijnse gebeden zong. Dan volgde de lijkstaf gedragen door de 'naobers', gevolgd door de mannen die allen in het zwart gekleed waren. De broeken waren van die smalle kachelpijp modellen. Daarachter liepen de vrouwen, eveneens allen in het zwart. Degenen die een beetje deftig wilden doen, hadden zo'n netje vanaf de hoed tot op kinhoogte hangen. Een 'fuulk' heette dat.

Allen hadden een kerkboek in de handen met daarop een witte zakdoek. Bovendien had iedereen een rozenkrans bij zich, die hardop werd gebeden. In de lijkstoet liepen allen in een lange rij achter elkaar. Tot slot volgden dan de kinderen en enige buurmensen, die de dode op zijn laatste reis vergezelden. Bij de toen nog zeer smalle Rijksweg aangekomen, geflankeerd door twee rijen prachtige lindebomen, hoefde men niet lang te wachten. Er kwamen nog geen vijf auto's per dag.

Bij de kerk aangekomen, werd de grote deur geopend waarna de lijkstoet streng werd gescheiden. De mannen namen aan de rechter- en de vrouwen aan de linkerkant plaats.

Al vlug begon de H. Mis die zonder preek al om acht uur uit was. Hierna kreeg men van de 'naobers' een bidprentje in de hand gedrukt, zoals ook nu nog gebruikelijk is. Vervolgens werd de kist nog eens

gezegend. Dan werd de deur geopend en gingen we met het kruis, pastoor, de misdienaars met wijwater en kwast, onder gezang van de koster naar het kerkhof aan de Rijksweg.

De doodsklokken luidden hun droevige galmende klacht en droegen die uit over de daken der Belfeldse gemeenschap. Dit ten teken dat weer een zijner zonen ten grave werd gedragen en door ons naar zijn laatste rustplaats werd vergezeld. Bij de groeve aangekomen werden nog enige korte Latijn-

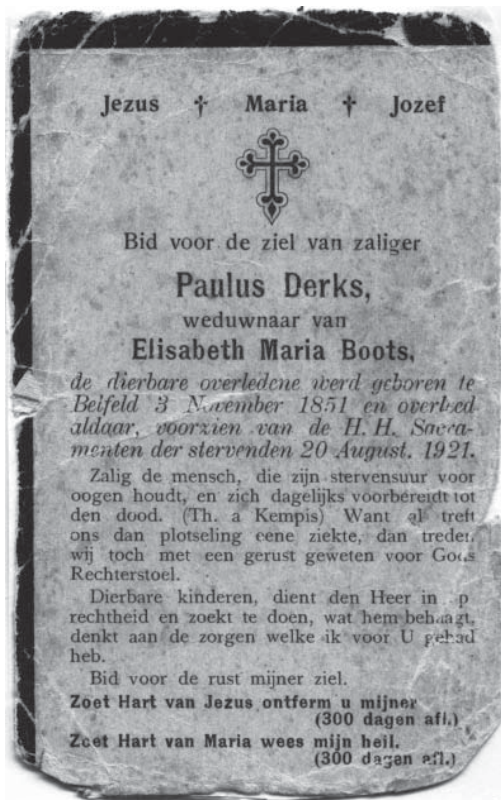
se gezangen door de pastoor en koster gezongen.

Daarna werd de kist met touwen afgelaten in de diepte en verdween voor altijd uit onze ogen.

Ondertussen bad het volk nog vijf 'onze vaders en wees gegroeten', en wij als kleine jongens beseften niet goed dat we onze grootvader voor altijd kwijt waren. Ze hebben hem aan de rechterkant, iets naar achteren neergelegd.

Nauwelijks hadden wij onze rug gedraaid of we hoorden het holle bonzen van de eerste aardkluiten op de kist vallen.

Daags na de begrafenis ging men ter 'Uitvaart', en werd dit alles nog eens dunnetjes overgedaan. Dan stond voor in de kerk een soort namaakkist, katafalk. En na de consecratie ging de familie daar nog eens omheen. Terwijl men dan op de daar staande schaal offerde. Meestal namen daar alleen de naast familie en enige burens er aan deel.

Bidprentjes van Paulus Derks en Maria Elisabeth Boots. Eind 18e begin 19e eeuw raakten de bidprentjes bij grote lagen van de bevolking in zwang. Deze waren bedoeld om na de uitvaart te dienen als bidprentje voor degene die ze bij de uitvaart uitgereikt kreeg. Vanaf 1850 ongeveer waren deze prentjes gemeengoed geworden. Ook de minder bemiddelden konden zich verzekeren van de gebeden der nabestaanden door dit relatief goedkope bidprentje.

Naojaor

De windj nistelt zich sjtilkesaan
tösse de eerste hêrfsblajer van de buim
roesjende boumtupe fluustere häöskes
wäörd van wie 't tizze zomer waas

ein tirvelende boodsjap doorgegaave
in 't klaore blauw van de lóch
mit vrieje gedachte die wie veugel
de wiedse hemel tegemoot vlege

witte wolke bedekke laag veur laag
de sjtraole van de golj zón die
door ein fien kantje leechgerdien
moder aerd ómermt en verwermt

kristalle dauwdröppels verdampe
de zaach zeute paarsblauwe geur van
weelderig bleujende hei maak det
'n deep gevoel van heimwee óntsjteit

ein intens verlange nao óneindigheid
van 't óngekènd sjoon kleuresjpeel
in bleujend zóndoorsjtoofde dage
veurgood verbónje mit al waat laef

Zomerzón zo sjnel veurbiej
de brónze hêrfs in aantoch.

Els Janssen – van Avesaath

Sporen van de oorlog

Jan Geerlings

Op 28 en 29 augustus 2013 zijn er 17 eikenbomen gekapt langs de gracht van kasteel Nieuwenbroeck in Beesel. In de loop van de jaren waren al enkele eikenbomen geveld omdat ze in een slechte staat verkeerden en daarom een gevaar voor voorbijgangers vormden. Nadat recent weer zware takken afgebroken waren bleken meerdere bomen in een slechte conditie te zijn en daarom was er een kapvergunning verleend voor de resterende 17 eikenbomen. Een gespecialiseerd bomenrooibedrijf uit Udenhout (Noord Brabant) had de klus in twee dagen geklaard. Nadat de bomen geveld waren viel het meteen op dat vrijwel alle stammen merkwaardige blauwe plekken vertoonden die zichtbaar waren op de zaagsnede. De bomenrooiers wisten te vertellen dat dit kwam door granaatscherven uit de tweede wereldoorlog. Ze maakten dat wel vaker mee, maar zo erg als hier hadden ze nog nooit gezien. De bomen zijn door deze oorlogsschade geheel waardeloos geworden en zouden alleen nog geschikt zijn voor brandhout. Normaal brengen eikenbomen van deze omvang

veel geld op. De granaatscherven binnen in de bomen roesten en door de looistoffen in het eikenhout wordt deze roest opgelost en vervolgens meegevoerd met de sapstroom en het verspreidt zich dan door de gehele stam tot in de takken. De baan die deze sapstroom volgt wordt dan blauw gekleurd en gaat ook snel rotten. Volgens de bomenrooiers zouden de granaatscherven afkomstig zijn van de Duitsers en ze graptten dat er misschien nog schade-

vergoeding te verhalen zou zijn bij onze oosterburen. Maar de oudere Beeselse mensen weten dat de granaten afkomstig waren van het Engelse leger dat aan het einde van de oorlog van over de Maas ons Beesel, waar de Duitsers zaten, beschoot. De Beeselse bevolking is toen ook geëvacueerd vanwege het oorlogsgeweld. Vele Beeselse huizen uit die tijd dragen nog altijd de sporen van granaatscherven. Gezien de sporen die de eikenbomen nu prijsgeven moeten er veel granaten in de buurt van het kasteel terecht gekomen zijn.

Deze boom zag er aan de buitenkant nog goed uit, maar van binnen was er een gat waardoor je door de gehele stam weer naar buiten kon kijken. Rest nog de vraag om de ouderdom van de bomen

De blauwe vlekken op de dwarsdoorsnede

te bepalen; dat kan bij een geveld boom natuurlijk heel eenvoudig door de jaarringen te tellen. De zaagsnede is meestal niet helemaal glad, waardoor het toch een beetje lastig is om de ringen goed te kunnen onderscheiden. Na het tellen van de jaarringen bij 4 bomen was de uitslag: 138, 142, 135, 138. We kunnen dus stellen dat de bomen ca. 140 jaar oud waren. Neem aan dat de jonge boompjes bij het planten 6 jaar waren, dan betekent het dus dat deze bomen rond het jaar 1879 zijn geplant.

Tot slot nog wat aanvullende historische informatie: Frans Geerlings uit Beesel vond in zijn archief een teke-

ning van de omgeving van kasteel Nieuwenbroeck uit 1804, waarop de laan tussen de gracht en de Huilbeek te zien is. Op deze tekening staan ook al bomen die naar schatting ca. 25 jaar oud lijken en waarschijnlijk destijds zijn geplant in opdracht van Hendrik Ruys en Jeanette van Aefferden. Op 7 februari 1872 verkoopt Augustina Ruys van Nieuwenbroeck, douairiere van Karel van Straeten, deze ca. 100 jaar oude bomen voor fl. 593,-. Mogelijk zijn vrij snel hierna, in de periode 1873-1879, weer nieuwe bomen geplant. Dat komt dan vrij aardig in de buurt van de bovengenoemde jaarringtelling.

Uit de oude doos

In het laatste nummer (2013-2) werd het voetbalelftal A1 van de Reuver afgebeeld, helaas zijn er twee personen niet opgenomen in het geheel. Hier de complete invulling.

Foto van links naar rechts staand: Caspar van Buggenum (leider), Martin Heesakkers, Ger Gubbels, Jan Lankes, Frans Killaars (trainer), Martin Lenssen, Wim Ramaekers, Jei Ottenheim, Geert Neunen, Frans Niessen, Guus Levels, Coen Schoeren (voorzitter jeugdafdeling Reuver).

Zittend van links naar rechts: Sjef Levels (grensrechter), Hans Geijzen, John Willems, Wim Janssen, Frans Gommans, Lei Peeters, Chrit Verstappen en Peter Houwers.

Familie Heuvelmans

Onze foto in deze uitgave laat de familie Heuvelmans uit Swalmen zien. Foto vlnr: Mathias, Josef, vader Petrus, Caspar, moeder Maria Petronella Janssen, Angelina en Maria. Vooraan: Hubertus en Elisabeth.

Gehuwd te Swalmen op 20-05-1887: Petrus Hubertus Heuvelmans, geboren te Swalmen 27-11-1862 als zoon van Joannes Mathijs Heuvelmans en Anna Maria Elisabeth Janissen, overleden te Swalmen op 16-03-1942. En Maria Petronella Janssen, geboren te Swalmen 16-10-1861 als dochter van Peter Janssen en Maria Sophia Hubertina Emets, overleden te Swalmen op 25-04-1903.

Kinderen uit het gezin:

- Mathias Hubertus, geboren te Swalmen 26-04-1889, overleden te Swalmen 19-12-1943. gehuwd met Maria Josephina Julicher, geboren te Swalmen 05-04-1891, overleden te Tegelen 28-05-1968.
- Petrus Hubertus, geboren te Swalmen 18-09-1890, overleden te Beesel 02-08-1935, gehuwd met Huberta Gerardina Hubertina Meuter, geboren te Beesel 06-07-1888, overleden te Tegelen 02-12-1973.
- Maria Elisabeth, geboren te Swalmen 31-03-1892, overleden te Heerlen 18-11-1972, gehuwd met Matheus Marinus Franken.
- Josef Hubertus, geboren te Swalmen 03-08-1893, overleden te Roermond 05-02-1968, gehuwd te Swalmen op 07-08-1922 met Maria Christina Gotzen, geboren te Burgwaldniel 31-01-1891, overleden te Roermond 12-08-1964.
- Angelina Josephina, geboren te Swalmen 04-03-1895, overleden te Horn 18-01-1984, gehuwd te Swalmen op 26-08-1919, met Franciscus Van Keeken, geboren te Swalmen 15-06-1893, overleden te Swalmen 16-04-1947.

- Caspar Peter Hubertus, geboren te Swalmen 18-11-1896, overleden te Roermond 02-02-1974, gehuwd met Maria Hubertina Elisabeth van Dijck, geboren te Swalmen 09-01-1911, overleden te Swalmen 12-11-1983.
- Elisabeth Josephina, geboren te Swalmen 27-03-1900, overleden te Swalmen 05-02-1984, gehuwd te Swalmen op 27-11-1922 met Gerardus Josephus Lambertus Suilen, geboren te Beesel 07-04-1897, overleden te Swalmen 29-11-1970 (drukkerij Swalmen).

Zo was het (1)

Op tentoonstellingen van onze verenigingen zien we het regelmatig: mensen staan heerlijk te genieten bij oude foto's en kaarten van hun geboortedorp. Ook de gesprekken, die daarbij gevoerd worden, zijn hartverwarmend. In onze archieven zit behoorlijk wat fotomateriaal dat we in deze nieuwe rubriek aan de lezers willen tonen.

Reuver 1975

Drukbezochte Open Monumentendag 15 september

Aan mevrouw De Guerre-Wolff Metternich werd, na een gezamenlijke aubade van de Harmoniën van Swalmen én Boukoul, het door de MHVS gemaakte boekje 'Kasteel Hillenraad, bewoners en bezittingen' overhandigd door een delegatie van ons bestuur en enkele actieve vrijwilligers. Het boekje werd dankbaar in ontvangst genomen door de onlangs 90 jaar geworden gravin. Tussen 12.00 en 17.00 uur hebben ongeveer 1000 bezoekers de tuinen, de slotkapel en de binnenplaats bezocht. Tweemaal heeft het Trommel- en Fluitekorps Heide Swalmen een mooi concert gegeven op de binnenplaats van het kasteel.

Het boekje: 'Kasteel Hillenraad, bewoners en bezittingen' is nog te koop in ons verenigingslokaal, geopend op dinsdagmiddag tussen 14.00 en 16.00 uur en bij SBK Van Heijster Boekado, Hoogstraat 11, à € 3,- per stuk.

Ook Asselterhof, het Museum en het Dionysiuskerkje (alle gelegen in Asselt), het Bakhoes en Graeterhof trokken heel wat geïnteresseerde bezoekers.

